

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการคิดและสร้างผลงานที่แปลกใหม่ หากได้มีการส่งเสริมพัฒนาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมก็จะเกิดประโยชน์อย่างมาก บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถสร้างสรรค์ตนเองและถึงแวดล้อมให้เหมาะสมขึ้นได้และเกิดความพึงพอใจ มีความสุข มีแรงบันดาลใจ มีจินตนาการ มีความมานะบากบั่นที่จะทำงานให้สำเร็จและช่วยให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการคิดค้น ประดิษฐ์กรรมใหม่ ๆ อันเป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ประเทศใดก็ตามที่ได้มองเห็นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์และได้เอาศักยภาพทางด้านนี้ของมนุษย์ออกมาใช้เท่าไร ย่อมจะมีโอกาสทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้ามากขึ้น การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และให้โอกาสนำจินตนาการออกมาใช้ปฏิบัติจริง จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมากมาเยื่อคณานับ จะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนา คน สังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะในยุคข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันย่อมต้องการบุคคลที่มีคุณภาพ ต้องการบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถบุกเบิก ค้นคว้าสิ่งแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและผู้นำในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้ การปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กและเยาวชนของชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญและควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้เติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและสามารถช่วยสร้างสรรค์ นำพาสิ่งที่ค้ำจุนตลอดทั้งช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญยิ่งขึ้นดังที่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ได้มุ่งเน้นที่จะพัฒนาคนให้สมบูรณ์นั้นต้องพัฒนาให้คนไทยมองไกล ใฝ่ดี เป็นผู้ใฝ่การเรียนรู้ รู้จักคิดและวิเคราะห์ใช้เหตุและผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด มีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้มากที่สุด ดังที่ อารี พันธุ์มณี (2537, หน้า 67) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ควรได้รับการพัฒนาและถือเป็นเป้าหมายหลักที่พ่อแม่ ครูและผู้ใกล้ชิดเด็กพึงตระหนักถึงความสำคัญให้ความสนใจอย่างจริงจังและสนับสนุนเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนอย่างเต็มที่ จะได้เจริญเติบโตเป็นเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์และเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิด

สร้างสรรค์ตามที่ประเทศชาติต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ เกลล์ (Gale, 1961 อ้างใน อารี พันธุ์มณี, 2528, หน้า 1) ที่ว่าถ้าเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่เยาว์วัยแล้ว ความสามารถด้านนี้จะไม่พัฒนาและอาจหยุดชะงักลงได้เช่นกัน นอกจากนี้ สมศักดิ์ ภูวิภาคารวรรณ และพวงกาญจน์ ภูวิภาคารวรรณ (2537, หน้า 4, 2541, หน้า 2) ได้กล่าวว่า เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับความคิดสร้างสรรค์ แล้วแต่ว่าจะมีมากน้อยแตกต่างกันและความคิดสร้างสรรค์นี้พัฒนาขึ้นมาได้โดยการจัดสภาพแวดล้อมหลายๆ ด้าน บุคคลอาจได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้มากน้อยแตกต่างกันทั้งนี้เป็นผลร่วมกันระหว่างลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและประสบการณ์ที่ได้รับในภายหลัง ซึ่งในวัยเด็กจะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ดีและเร็วกว่าวัยผู้ใหญ่ ซึ่งกรมการฝึกหัดครู (2525, หน้า 5) รายงานว่า แม้ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นคุณลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิดแต่ถ้าขาดการกระตุ้นและส่งเสริมอย่างถูกวิธี ก็จะทำให้ ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลไม่พัฒนาและยากที่จะแก้ไขและพัฒนาในเวลาต่อมา

จากการที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการให้ประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เด็กได้ใช้ความสามารถด้านนี้อย่างเต็มที่พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ได้สร้างผลงานใหม่ ๆ ย่อมทำให้เด็กมีความมั่นใจใ้ใจตนเองส่งผลถึงการเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าช่วยพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในภายภาคหน้า และผู้ที่จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ระดับประถมศึกษาได้นั้น ผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดก็คือครูประถมศึกษา ทั้งนี้ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีเทคนิคในการสอนตลอดทั้งมีความสามารถจัดบรรยากาศการเรียนให้เอื้อต่อการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ แต่เท่าที่ผ่านมามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะสนับสนุนและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร ดังที่กรมการฝึกหัดครู (2542, หน้า 52) รายงานว่า ครูที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์และทฤษฎีของความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างดีนั้น จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุดและยังช่วยให้พัฒนาการของเด็กทุก ๆ ด้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วยพร้อมทั้งสามารถหาวิธีการมากระตุ้นความสนใจของเด็กเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์และมีความยืดหยุ่นทั้งความคิดและการกระทำสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนนั้นอยู่ที่เทคนิคและวิธีการสอนของครูที่จะเลือกใช้ เทคนิค วิธีสอนที่กระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้พัฒนาขึ้นได้ (Davis, 1970

อ้างใน อารี พันธมณี, 2528, หน้า 97) ได้กล่าวว่า การสอนให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นความสำคัญอยู่ที่ครูจะต้อง จัดกิจกรรมที่ทำทลายและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ คำนึงถึงบรรยากาศเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าคิด กล้าแสดงออก จึงจะทำให้กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง ทอแรนซ์ (Torrance, 1965, อ้างใน อารี พันธมณี, 2535, หน้า 5) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน การฝึกฝนและการฝึกปฏิบัติที่ถูกวิธีควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนตั้งแต่เยาว์วัยได้เท่าใดยังจะเป็นผลดีเท่านั้น สิ่งแวดล้อมในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีความหมายอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งกระบวนการพัฒนาในตอนนี้จะเป็นส่วนที่ถาวรและจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสติปัญญาในเวลาต่อมา การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนนั้นอยู่ที่เทคนิคและวิธีการสอนของครูที่จะเลือกใช้เทคนิค วิธีสอนเพื่อกระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้พัฒนาขึ้นได้ กรมการฝึกหัดครู (2535, หน้า 22) ได้ทำศึกษาวิจัยและได้เสนอแนะว่า การนำเอาเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มาใช้นั้น ครูควรจะนำเอาเทคนิควิธีการต่าง ๆ มากระตุ้นให้เกิดนิสัยและเจตคติในทางสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนด้วย จะเห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชนของชาติ มุ่งปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดีให้แก่เด็กและช่วยส่งเสริมพฤติกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ด้วย ซึ่งจะเป็นผลให้เด็กได้เป็นสมาชิกที่ดี ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จลงได้

ข้อควรคำนึงสำหรับครูในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนควรปฏิบัติดังนี้ (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 5)

1. ควรให้อิสระในการคิด
2. หาแนวคิดและให้คำตอบให้มากที่สุด
3. ไม่วิจารณ์หรือเปรียบเทียบผลงานหรือคำตอบ
4. ยอมรับความคิดเห็นทั้งหมด
5. ให้ความเวลาในการเพาะความคิด
6. ฝึกการคิดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

จากการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาส่วนใหญ่พบว่าครูไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร ดังที่ ประเวศ วะสี (2530 , หน้า 6 , อ้างใน เกศราพรณ พันธ์ศรีเกตุ) กล่าวว่า การศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญต่อระดับคะแนนจากการวัดผลสัมฤทธิ์หรือจัดลำดับผลการเรียน ผลัดคนเป็นนกแก้วนกขุนทอง โดยทำงานไม่เป็น ไม่มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ไม่เข้าใจการมีชีวิตและการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2541, หน้า 18) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง ไม่ใช่สอนให้เด็กจำแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งปัจจุบันสังคมไทยกำลังขาดแคลนบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์อย่างสูง การศึกษาไม่ได้ช่วยผลักดันให้คนคิดสร้างสรรค์ เน้นระบบท่องจำและเชื่อฟังรวมทั้งบริบทในสังคมไทยไม่เอื้อให้คนคิดสร้างสรรค์ เพราะคนที่แหวกวงสภาวะที่ยอมรับ (status quo) ออกไปจนแตกต่างจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้สังคมไทยขาดนักคิดสร้างสรรค์อย่างเพียงพอ ซึ่งตรงกับสภาพการจัดเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ พบว่าจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้หาความรู้แล้วนำมาบอกให้นักเรียนจดและท่องจำซึ่งตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการนั้น การเรียนในลักษณะนี้ไม่ได้ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กเพราะไม่ได้สอนให้เด็ก ได้รู้จักคิด วิเคราะห์ ค้นคว้าด้วยตนเอง คนไทยจึงขาดทักษะในการที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดการริเริ่มสร้างสรรค์และการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ผลก็คือคนไทยขาดศักยภาพในการแข่งขันกับสังคมโลกจนกระทั่งปัจจุบันนี้การเรียนการสอนและการประเมินก็ยังเป็นเรื่องการทดสอบความจำอยู่เหมือนเดิม

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคที่ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมให้กับเด็กนักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์นั้น หนทางหนึ่งในการที่จะช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์คือ การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมให้กับครู การฝึกอบรมเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพให้แก่ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติที่ดีและสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ ดังที่ สมชาติ กิจยรรยง และ อรรถชัย ณ ตะกั่วทุ่ง (2539, หน้าคำนำ , อ้างใน แสงสมวงศ์, 2542) กล่าวว่า รูปแบบหนึ่งของการพัฒนามนุษย์หรือพัฒนาทรัพยากรก็คือ การจัดให้มีการฝึกอบรม การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะหรือเกิดความชำนาญการ เกิดทัศนคติและจริยธรรมที่ดี ในการทำงานรวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การพัฒนา

หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับครู เพื่อให้ครูนำเอาเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่นี้อาวิชา ซึ่ง สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ์ (2541, หน้า 76) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้นกระทำได้อ่างน้อย 2 วิธี คือ การพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยตรงและการดัดแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่แล้วในโรงเรียนให้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น พัฒนาหลักสูตรวิชาดังคศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และมีความคิดสร้างสรรค์พร้อม ๆ กันไป ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน หากนำเอาการพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้มาจัดฝึกอบรมให้กับครูประถมศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดี เกี่ยวกับเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์ ครูย่อมสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนตลอดทั้งพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดที่สร้างสรรค์ได้ นอกจาก แฟรงค์ วิลเลียม (Frank William, อ้างใน นิติยา มะลิสุวรรณ, 2536, หน้า 27) ยังกล่าวว่าการสอนความคิดสร้างสรรค์ต้องให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดและถูกต้องมีกลวิธี และเทคนิคการสอนที่เสริมสร้างพฤติกรรมสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดฝึกอบรมให้กับครู หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญของการฝึกอบรม เป็นเรื่องชี้ให้เห็นแนวทางการปฏิบัติงานของผู้สอนหรือวิทยากร ในหลักสูตรการฝึกอบรมจะกำหนด วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม ส่งเสริมพัฒนาการสมองทั้งสองซีกวิธีการประเมินผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมจะเป็นการประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อให้ครูมีประสบการณ์และมีทัศนคติที่ดีเพื่อที่จะได้นำเอาความรู้เทคนิควิธีการที่ได้รับนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนตลอดทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์สำหรับครูประถมศึกษาขึ้น เพื่อให้ครูมีความรู้ มีความเข้าใจ มีเทคนิควิธีการสอนที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเป็นการสนองตอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 2 แนวทางการจัดการ

ศึกษามาตราที่ 24 ที่ว่าครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างหลากหลาย สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นจากการปฏิบัติจริง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งนี้ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร คือ นักเรียนเป็นทั้ง คนเก่ง คนดี และ มีความสุข ดังที่ผดุง อารยะวิญญู (2541 , หน้า 18) กล่าวว่า การส่งเสริมให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ จะนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพในทางบวกกับความสำเร็จในอนาคตทุกด้าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์สำหรับครูประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์สำหรับครูประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนเวียงและกลุ่มโรงเรียนสันติ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์สำหรับครูประถมศึกษา ที่ครอบคลุมถึงสาระดังต่อไปนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมเรื่อง กระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ บรรยายภาคขั้นเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หลักสูตรกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
2. เทคนิคการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุม 5 เทคนิค ดังนี้
 - 2.1 เทคนิคการเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน
 - 2.2 เทคนิคการส่งเสริมการคิดโดยใช้ภาพเป็นสื่อ
 - 2.3 เทคนิคการใช้จินตนาการเพื่อพัฒนาสมองทั้งสองซีก

2.4 เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ

2.5 เทคนิคการระดมสมอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีศัพท์บางคำที่ผู้วิจัยใช้ในความหมายดังต่อไปนี้

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม หมายถึง การสร้างและการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทางทฤษฎีและเทคนิคการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับครูตามกระบวนการวิชาความคิดสร้างสรรค์ในหลักสูตรและการเรียนการสอน

ผลของการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์สำหรับครูประถมศึกษาในแต่ละด้าน โดยพิจารณาจาก

1. ความรู้ ความเข้าใจ
2. ความสามารถในการเขียนแผนการสอน
3. ความสามารถในการสอน
4. พฤติกรรมการมีส่วนร่วม
5. การประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมกลุ่ม
6. ความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม

ความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ กระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ บรรยายภาาษชั้นเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หลักสูตรกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์ 5 เทคนิค

ความสามารถในการเขียนแผนการสอน หมายถึง ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรมในการเขียนแผนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์ 5 เทคนิค

ความสามารถในการสอน หมายถึง ความสามารถในการสอนของผู้เข้ารับการอบรมในสถานการณ์จำลอง โดยใช้เทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์ 5 เทคนิค

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานกลุ่มอย่างมีส่วนร่วมขณะรับการอบรม

การประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมกลุ่ม หมายถึง การประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานในระหว่างปฏิบัติกิจกรรมประกอบการอบรม

ความสามารถในการจัดทำเพิ่มสะสมผลงาน หมายถึง ความสามารถในการรวบรวม และจัดลำดับชิ้นงาน ที่ได้จากการฝึกอบรมแล้วจัดทำเป็นเพิ่มสะสมผลงาน

ความคิดเห็น หมายถึง ความเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม
ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ

เทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กลวิธีในการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 5 เทคนิค คือ

1. เทคนิคการเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน
2. เทคนิคการสอนเสริมความคิดโดยใช้ภาพเป็นสื่อ
3. เทคนิคการใช้จินตนาการเพื่อพัฒนาสมองทั้งสองซีก
4. เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ
5. เทคนิคการระดมสมอง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. ครูสามารถนำเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้
2. ครูที่ได้รับการอบรมมีทัศนคติที่ดี ต่อความคิดสร้างสรรค์และเทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์ สามารถเผยแพร่เทคนิคการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับครูคนอื่นได้
3. นักเรียนได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น
4. ได้หลักสูตรการฝึกอบรม เทคนิคการสอนความคิดสร้างสรรค์ ที่สามารถนำไปจัดการอบรมให้แก่คณะครู อาจารย์ ในกลุ่มโรงเรียนอื่นๆได้
5. ได้ตัวอย่างแผนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษาแก่ครูและผู้สนใจ